

Υπόθεση C-41/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Ιανουαρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Consiglio di Stato (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

26 Ιανουαρίου 2023

Πρωτοδίκως προσφεύγοντες και νυν εκκαλούντες:

AV

BT

CV

DW

Καθού πρωτοδίκως και νυν εφεσίβλητο:

Ministero della Giustizia

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αναγνώριση στους πρωτοδίκως προσφεύγοντες και νυν εκκαλούντες, οι οποίοι είναι επί θητεία δικαστικοί λειτουργοί, (1) του δικαιώματος σε σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου στη δημόσια διοίκηση, ιδίως στο Ministero della Giustizia (Υπουργείο Δικαιοσύνης, Ιταλία), υπό τους ίδιους οικονομικούς και νομικούς όρους με τους τακτικούς δικαστές, μέσω της μονιμοποίησής τους στο σώμα των επαγγελματιών δικαστικών λειτουργών, βάσει της αντίστοιχης προϋπηρεσίας· (2) του δικαιώματος καταβολής αποδοχών σε ημερήσια βάση κατ' αναλογία προς τις αποδοχές που καταβάλλονται στους τακτικούς δικαστές, από την ημερομηνία της αρχικής σύναψης της σχέσης απασχόλησης κάθε πρωτοδίκως προσφεύγοντος και νυν εκκαλούντος ως επί θητεία δικαστικού λειτουργού μέχρι τη μετατροπή της εν λόγω σχέσης σε σχέση

πλήρους απασχόλησης και αορίστου χρόνου· (3) του δικαιώματος στην ίδια μεταχείριση όσον αφορά την κοινωνική προστασία και πρόνοια με τους τακτικούς δικαστές, με αναδιαμόρφωση της σταδιοδρομίας τους και με όλα τα οικονομικά και νομοθετικώς προβλεπόμενα πλεονεκτήματα βάσει της προϋπηρεσίας για το χρονικό διάστημα που προηγείται της ανάληψης των καθηκόντων· (4) επικουρικός, χορήγηση αποζημίωσης λόγω καταχρηστικής παράτασης της σχέσης εξαρτημένης εργασίας διά νόμου.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία της οδηγίας 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ 1999, L 175, σ. 43).

Ερμηνεία της οδηγίας 2003/88/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ 2003, L 299, σ. 9).

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Έχουν το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 και η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία δεν προβλέπει για τους επί θητεία δικαστές και για τους επί θητεία αντεισαγγελείς δικαίωμα καταβολής αποζημίωσης για την περίοδο των διακοπών κατά την οποία αναστέλλεται η άσκηση των δραστηριοτήτων, καθώς και δικαίωμα στην υποχρεωτική κοινωνική πρόνοια και ασφάλιση κατά ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών;

2) Έχει η ρήτρα 5 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, δυνάμει της οποίας η σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου των επί θητεία δικαστικών λειτουργών, η οποία δύναται να χαρακτηριστεί ως υπηρεσιακή σχέση και όχι ως σχέση εργασίας στη δημόσια διοίκηση και για την οποία προβλέπεται καθεστώς βασιζόμενο σε αρχική πράξη διορισμού και μία μόνο μεταγενέστερη παράταση της θητείας, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διαφόρων παρατάσεων προβλεπόμενων σε εθνικούς νόμους, ελλείψει αποτελεσματικών και αποτρεπτικών κυρώσεων και χωρίς τη δυνατότητα μετατροπής των εν λόγω σχέσεων σε συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου στη δημόσια διοίκηση, σε μια πραγματική κατάσταση η οποία θα μπορούσε να έχει επιφέρει ευνοϊκές αντισταθμιστικές συνέπειες στη νομική κατάσταση των αποδεκτών, δεδομένου ότι οι αποδέκτες αυτοί έχουν επωφεληθεί από την κατ' ουσίαν αυτόματη παράταση της άσκησης των καθηκόντων τους για περαιτέρω χρονικό διάστημα;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88·

Ρήτρες 4 και 5 της συμφωνίας-πλαίσου που προσαρτάται στην οδηγία 1999/70.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Costituzione (Σύνταγμα), άρθρα 102 και 106·

Regio decreto n. 12, Ordinamento giudiziario (βασιλικό διάταγμα 12 περί οργάνωσης των δικαστηρίων), της 30ής Ιανουαρίου 1941·

Decreto del Presidente della Repubblica n. 487, recante norme sull'accesso agli impieghi nelle pubbliche amministrazioni e le modalità di svolgimento dei concorsi, dei concorsi unici e delle altre forme di assunzioni nei pubblici impieghi (προεδρικό διάταγμα 487 περί θέσπισης κανόνων για την πρόσβαση στην απασχόληση στη δημόσια διοίκηση και περί των όρων διεξαγωγής των διαγωνισμών, των ενιαίων διαγωνισμών και των άλλων μορφών πρόσληψης στη δημόσια διοίκηση), της 9ης Μαΐου 1994·

Decreto legislativo n. 273, Norme di attuazione, di coordinamento e transitorie del decreto del Presidente della Repubblica 22 settembre 1988, n. 449, recante norme per l'adeguamento dell'ordinamento giudiziario al nuovo processo penale ed a quello a carico degli imputati minorenni (νομοθετικό διάταγμα 273 περί εκτελεστικών διατάξεων, διατάξεων συντονισμού και μεταβατικών διατάξεων του προεδρικού διατάγματος 449 περί θέσπισης κανόνων για την προσαρμογή της οργάνωσης των δικαστηρίων στη νέα ποινική δίκη και στη δίκη με ανήλικους κατηγορουμένους, της 22ας Σεπτεμβρίου 1988), της 28ης Ιουλίου 1989·

Decreto legislativo n. 165, Norme generali sull'ordinamento del lavoro alle dipendenze delle amministrazioni pubbliche (νομοθετικό διάταγμα 165 περί γενικών κανόνων για την οργάνωση της εργασίας στη δημόσια διοίκηση), της 30ής Μαρτίου 2001·

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Οι τέσσερις προσφεύγοντες άσκησαν επί σειρά ετών καθήκοντα επί θητεία δικαστικών λειτουργών [επί θητεία δικαστών στο Tribunale (πρωτοδικείο, Ιταλία) ή αντεισαγγελέων στην Procura della Repubblica (εισαγγελία της Ιταλικής Δημοκρατίας)]. Τα εν λόγω καθήκοντα τους ανατέθηκαν αρχικά για ορισμένο χρόνο με απόφαση του Consiglio superiore della magistratura (Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, Ιταλία) και με απόφαση του Ministro della Giustizia (Υπουργού Δικαιοσύνης, Ιταλία), στη συνέχεια δε παρατάθηκε επανειλημμένως η άσκησή τους ανά τριετία. Κατά τον χρόνο άσκησης της προσφυγής σε πρώτο

βαθμό, η σταδιοδρομία των προσφευγόντων ανερχόταν, αντίστοιχα, σε 21 έτη και δύο μήνες, 17 έτη και έξι μήνες, 18 έτη, καθώς και σε 17 έτη και 4 μήνες. Όλοι οι προσφεύγοντες εξακολουθούν να είναι εν ενεργεία.

- 2 Κατά τους προσφεύγοντες, οι επανειλημμένες παρατάσεις της σχέσης εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν συνάψει αντιβαίνουν σε διάφορες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ιδίως στις ρήτρες 4 και 5 της συμφωνίας-πλαisiού που προσαρτάται στην οδηγία 1999/70, καθώς και στο άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88.
- 3 Στις 23 Μαρτίου 2016 οι προσφεύγοντες άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (TAR Lazio) [διοικητικού δικαστηρίου περιφέρειας Λατίου, Ιταλία· TAR Λατίου)] με αίτημα την αναγνώριση του δικαιώματός τους σε σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου στη δημόσια διοίκηση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται από πλευράς αποδοχών και μεταχείρισης όσον αφορά την κοινωνική προστασία και πρόνοια. Επικουρικώς, οι προσφεύγοντες ζήτησαν αποζημίωση λόγω καταχρηστικής παράτασης της σχέσης εργασίας.
- 4 Με απόφαση της 1ης Σεπτεμβρίου 2021 το TAR Lazio (TAR Λατίου) απέρριψε την προσφυγή αυτή.
- 5 Κατά της εν λόγω απορριπτικής απόφασης οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση ενώπιον του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας, Ιταλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου. Μεταξύ των λόγων της έφεσης, οι προσφεύγοντες πρωτοδίκως και νυν εκκαλούντες προβάλλουν πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το TAR Lazio (TAR Λατίου), στο μέτρο που έκρινε ότι τα ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης δεν ασκούν επιρροή.
- 6 Στο πλαίσιο της κύριας δίκης, οι AV και BT κατέθεσαν στη δικογραφία καταγγελία που υπέβαλαν το 2015 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία καταχωρίστηκε με αριθ. 7779/15/EMPL και με την οποία ζήτησαν να ελεγχθεί η συμβατότητα της νομικής και οικονομικής κατάστασης των επί θητεία δικαστικών λειτουργών σε σχέση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Κατά την απάντηση που έλαβαν οι εν λόγω προσφεύγοντες από την Επιτροπή «η εθνική νομοθεσία και πρακτική σχετικά με τους επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς εγείρει ζήτημα συμβατότητας με τις ρήτρες 4 και 5 της συμφωνίας-πλαisiού που προσαρτάται στην οδηγία [1999/70] και με το δικαίωμα ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών που προβλέπεται στο άρθρο 7 της οδηγίας [2003/88]».

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Οι προσφεύγοντες ζητούν να εξομοιωθεί η οικονομική και νομική τους μεταχείριση με εκείνη των επαγγελματιών τακτικών δικαστών. Αξιώνουν επίσης τη μετατροπή της σχέσης εργασίας τους από ορισμένου σε αορίστου χρόνου, καθόσον θεωρούν ότι έχουν υποστεί τις επιπτώσεις της καταχρηστικής και διαδοχικής παράτασης των αποφάσεων με τις οποίες διορίστηκαν.

- 8 Κατά το Ministero della Giustizia (Υπουργείο Δικαιοσύνης), καθού πρωτοδίκως και νυν εφεσίβλητο, η νομική και οικονομική θέση των επαγγελματιών δικαστικών λειτουργών δεν μπορεί να επεκταθεί αυτομάτως στους επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς, δεδομένου ότι οι μεν πρώτοι ασκούν τα δικαστικά καθήκοντα αποκλειστικά, ενώ οι δεύτεροι μόνον παράλληλα, συνδυαστικά με άλλο επάγγελμα. Επιπλέον, το λειτούργημα του επί θητεία δικαστικού λειτουργού έχει ανεξαιρέτως προσωρινό χαρακτήρα, ασκείται κατά τρόπο που διασφαλίζει τη συμβατότητα με την άσκηση διαφόρων εργασιακών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων και δεν ιδρύει σχέση εργασίας διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο.
- 9 Η εν λόγω προσέγγιση ακολουθείται παγίως και από τη νομολογία του Corte di Cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία).

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 10 Το αιτούν δικαστήριο παραθέτει κατ' αρχάς τη σχετική ιταλική νομοθεσία.
- 11 Το άρθρο 106 του ιταλικού Costituzione (Συντάγματος), μετά την κατοχύρωση της αρχής ότι «[ο]ι δικαστικοί λειτουργοί διορίζονται κατόπιν διαγωνισμού», προβλέπει ότι «[ο] νόμος για την οργάνωση των δικαστηρίων μπορεί να επιτρέπει τον διορισμό, ακόμη και κατόπιν επιλογής χωρίς διαγωνισμό, ασκούντων το τιμητικό λειτούργημα του επί θητεία δικαστικού λειτουργού, που έχουν όλες τις αρμοδιότητες μονομελούς δικαστηρίου».
- 12 Συναφώς, το regio decreto n. 12, Ordinamento giudiziario (βασιλικό διάταγμα 12 περί οργάνωσης των δικαστηρίων), της 30ής Ιανουαρίου 1941, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, περιείχε ορισμένες διατάξεις σχετικά με τον διορισμό των επί θητεία δικαστικών λειτουργών, οι οποίοι, σε αντίθεση με τους τακτικούς δικαστές, δεν επιλέγονται με δημόσιο διαγωνισμό, καθώς και σχετικά με την άσκηση των καθηκόντων τους και τη νομική και οικονομική τους μεταχείριση.
- 13 Ειδικότερα, το άρθρο 42 ter του εν λόγω regio decreto (βασιλικού διατάγματος) προέβλεπε ότι «[ο]ι επί θητεία δικαστές διορίζονται με απόφαση του Ministro della giustizia (Υπουργού Δικαιοσύνης), σύμφωνα με την απόφαση του Consiglio superiore della magistratura (Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου)».
- 14 Επιπλέον, το άρθρο 42 quater του ίδιου regio decreto (βασιλικού διατάγματος) προέβλεπε ότι «οι δικηγόροι και οι ασκούμενοι που έχουν γίνει δεκτοί για παροχή νομικής συνδρομής δεν μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμα του δικηγόρου ενώπιον δικαστηρίων που ανήκουν στην περιφέρεια του tribunale (πρωτοδικείου) στην οποία εκτελούν καθήκοντα επί θητεία δικαστικού λειτουργού και δεν μπορούν να εκπροσωπούν ή να υπερασπίζονται διαδίκους, σε μεταγενέστερα στάδια, σε δίκες ενώπιον των ίδιων δικαστηρίων».

- 15 Κατά το άρθρο 42 quinquies του ίδιου regio decreto (βασιλικού διατάγματος) «[η] θητεία του επί θητεία δικαστή είναι τριετής. Δύναται να παραταθεί, κατά τη λήξη της, μόνο μία φορά».
- 16 Τέλος, το άρθρο 42 septies του regio decreto (βασιλικού διατάγματος) προέβλεπε ότι «[...] [ο] επί θητεία δικαστής δικαιούται μόνον τις αποζημιώσεις και τα άλλα δικαιώματα που του απονέμονται ρητά διά νόμου όσον αφορά συγκεκριμένα την υπηρεσιακή σχέση που έχει ως αντικείμενο την ανάληψη τιμητικού λειτουργήματος».
- 17 Όσον αφορά, αντιθέτως, τον θεσμό του επί θητεία αντεισαγγελέα, το άρθρο 71 του παρατεθέντος regio decreto (βασιλικού διατάγματος) προέβλεπε ότι οι τελευταίοι «διορίζονται κατά τους όρους που προβλέπονται για τον διορισμό των επί θητεία δικαστών».
- 18 Η κείμενη νομοθεσία προβλέπει επίσης, συνοπτικά, όσον αφορά την αρμοδιότητα, ότι στους επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς μπορούν να ανατίθενται μόνον αστικές ή ποινικές υποθέσεις ήσσονος σημασίας, ενώ όσον αφορά την αμοιβή, αυτή έχει τη μορφή ημερήσιας αποζημίωσης, η οποία εξαρτάται επίσης από τον αριθμό των συνεδριάσεων που έλαβαν χώρα ή τις δεδουλευμένες ώρες.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει επίσης στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Ιουλίου 2020, UX, C-658/18 (EU:C:2020:572), σχετικά με το νομικό και οικονομικό καθεστώς των Ιταλών ειρηνοδικών, και της 7ης Απριλίου 2022, PG, C-236/20 (EU:C:2022:263), σχετικά με την ευθύνη του ιταλικού Δημοσίου λόγω μη χορήγησης άδειας μετ' αποδοχών στους ειρηνοδίκες.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι εν λόγω αποφάσεις έχουν εφαρμογή και στην υπόθεση της κύριας δίκης, λαμβανομένου υπόψη του κοινού χαρακτήρα των υπηρεσιών που παρέχουν οι ειρηνοδίκες, οι επί θητεία δικαστές και οι επί θητεία αντεισαγγελείς.
- 21 Επισημαίνει, εντούτοις, ότι όσον αφορά το εθνικό δίκαιο, κατά πάγια νομολογία τόσο του Corte costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ιταλία) όσο και του Corte di Cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), η νομική και οικονομική θέση των επαγγελματιών δικαστικών λειτουργών δεν μπορεί να επεκταθεί αυτομάτως στους επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς, δεδομένου ότι οι μεν ασκούν τα δικαστικά καθήκοντα αποκλειστικά, ενώ οι δε μόνον παράλληλα.
- 22 Επιπλέον, αντιθέτως προς ό,τι ισχύει για τους επαγγελματίες δικαστικούς λειτουργούς, το λειτουργήμα του επί θητεία δικαστικού λειτουργού έχει προσωρινό χαρακτήρα, ασκείται κατά τρόπο που διασφαλίζει τη συμβατότητα με την άσκηση διαφόρων εργασιακών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων και δεν ιδρύει σχέση εργασίας διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο.
- 23 Συγκεκριμένα, πέραν των διαφορετικών όρων πρόσληψης και του μη αποκλειστικού και μη συνεχούς χαρακτήρα της ασκούμενης δικαιοδοτικής

δραστηριότητας, η διαφορετική μεταχείριση έγκειται στην προσωρινή διάρκεια της υπηρεσιακής σχέσης, στους διάφορους περιορισμούς που προβλέπονται στον νόμο όσον αφορά το είδος των διαφορών και το επίπεδο πολυπλοκότητας των εξεταζόμενων υποθέσεων, καθώς και, τέλος, στο εξ αυτών προκύπτον διαφορετικό καθεστώς αμοιβής (η οποία έχει χαρακτήρα αποζημίωσης και όχι αποδοχών).

- 24 Κατά συνέπεια, η εν λόγω διαφορετική μεταχείριση δεν εισάγει διακρίσεις, αλλά δικαιολογείται από αυτοτελείς και αντικειμενικές εκτιμήσεις.
- 25 Συγκεκριμένα, το εθνικό δίκαιο διακρίνει μεταξύ της σχέσης εργασίας και της υπηρεσιακής σχέσης: η πρώτη έννοια αφορά τη σύναψη σχέσης εργασίας με τη δημόσια διοίκηση (αορίστου χρόνου, ορισμένου χρόνου ή μερικής απασχόλησης), ενώ η δεύτερη αφορά την ανάθεση καθηκόντων, βάσει νομοθετικής διάταξης ή πράξης της δημόσιας διοίκησης, χωρίς τούτο να συνεπάγεται, κατ' ανάγκη, τη σύναψη σχέσης εργασίας.
- 26 Επομένως, ενώ οι δημόσιοι υπάλληλοι, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών δικαστικών λειτουργών, συνάπτουν αμφότερες τις έννομες σχέσεις με τη δημόσια διοίκηση, οι επί θητεία δικαστικοί λειτουργοί συνάπτουν μόνον υπηρεσιακή σχέση με την τελευταία.
- 27 Τούτο αποτυπώνεται επίσης στο γράμμα του άρθρου 4 του regio decreto (βασιλικού διατάγματος), το οποίο επισημάνθηκε από το αιτούν δικαστήριο και κατά το οποίο οι επαγγελματίες δικαστικοί λειτουργοί «αποτελούν» το δικαστικό σώμα, ενώ οι επί θητεία δικαστικοί λειτουργοί «ανήκουν» σε αυτό.
- 28 Η χρήση αυτής της διαφορετικής ορολογίας δεν αποτελεί αυτοσκοπό ούτε είναι τυχαία, αλλά εκφράζει, κατ' αρχάς, από ουσιαστικής, αλλά και από νομικής απόψεως, τους λόγους για τους οποίους πρόκειται για διαφορετικούς θεσμούς και για διαφορετικά νομικά και οικονομικά καθεστάτα, τα οποία δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους.
- 29 Οι επαγγελματίες δικαστικοί λειτουργοί τοποθετούνται υποχρεωτικά στα τακτικά δικαστήρια, ενώ η δυνατότητα τοποθέτησης των επί θητεία δικαστικών λειτουργών σε αυτά, ασκώντας το δικαστικό λειτούργημα, προβλέπεται μόνο σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας των επαγγελματιών δικαστικών λειτουργών.
- 30 Το γεγονός ότι τα καθήκοντα των επί θητεία δικαστικών λειτουργών είναι παρόμοια με εκείνα των επαγγελματιών δικαστικών λειτουργών είναι απλώς απότοκος του ασκούμενου λειτούργηματος, δεδομένου ότι η δικαιοδοτική δραστηριότητα πρέπει να χαρακτηρίζεται από τις ίδιες εγγυήσεις, ανεξαρτήτως του καθεστώτος υπό το οποίο τελεί ο δικαστικός λειτουργός που την ασκεί.
- 31 Ως εκ τούτου, πρόκειται για επέκταση, αμιγώς λειτουργικού χαρακτήρα, των καθηκόντων που εξυπηρετούν τη διασφάλιση της τήρησης των αρχών της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας, οι οποίες χαρακτηρίζουν την άσκηση κάθε δικαστικού λειτούργηματος.

- 32 Το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο), με την απόφασή του αριθ. 267/2020, της 9ης Δεκεμβρίου 2020, αναφερόμενο στο λειτούργημα που πράγματι ασκούν οι επί θητεία ειρηνοδίκες, αναγνώρισε σε αυτούς το δικαίωμα επιστροφής των δικαστικών εξόδων στα οποία ενδεχομένως υποβάλλονται, με το σκεπτικό ότι η εν λόγω παροχή «δεν αφορά τη σχέση εργασίας [...], αλλά την υπηρεσιακή σχέση» και ότι «[δ]οθείσης της ταυτότητας του δικαιοδοτικού έργου και της πρωταρχικής σημασίας του στο συνταγματικό πλαίσιο, δεν είναι εύλογο η επιστροφή των δικαστικών εξόδων να αναγνωρίζεται διά νόμου μόνον στον τακτικό δικαστή και όχι και στον ειρηνοδίκη, ενώ για αμφοτέρους υφίσταται η ίδια βαρύτητα απαίτηση για διασφάλιση νηφάλιας και αμερόληπτης άσκησης της δραστηριότητάς τους, η οποία δεν εξαρτάται από τους οικονομικούς κινδύνους που συνδέονται με πιθανές και, έστω και αβάσιμες, αγωγές αστικής ευθύνης».
- 33 Βάσει των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διαφορετική νομική και οικονομική μεταχείριση των επί θητεία δικαστικών λειτουργών σε σχέση με τους επαγγελματίες τακτικούς δικαστές: i) ανταποκρίνεται σε αντικειμενικές και διαφανείς απαιτήσεις και δικαιολογείται από την ύπαρξη σαφών και συγκεκριμένων στοιχείων που διαφοροποιούν τον όρο της απασχόλησης μεταξύ των δύο θεσμών· ii) ανταποκρίνεται σε πραγματική ανάγκη, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως, της ποιότητας και της έκτασης, ακόμη και από πλευράς ωρών, της συμμετοχής στην άσκηση του δικαιοδοτικού έργου, των συγκεκριμένων καθηκόντων τα οποία καλούνται να αναλάβουν οι δικαστικοί λειτουργοί και του διαφορετικού επιπέδου προσόντων που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών· iii) δύναται να οδηγήσει στην επίτευξη του σκοπού που αφορά την υλοποίηση του θεμιτού στόχου της κοινωνικής πολιτικής του κράτους μέλους, κατά τρόπο αναλογικό και εντός των απολύτως αναγκαίων ορίων· iv) δεν αποσκοπεί στην επιβολή όρων απασχόλησης οι οποίοι είναι δυσμενέστεροι ή εισάγουν διακρίσεις.
- 34 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ελλείπει λυσιτέλειας, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο όσον αφορά τα δύο πρώτα αιτήματα των προσφευγόντων πρωτοδίκως και νυν εκκαλούντων (δικαίωμα σε σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και δικαίωμα καταβολής αποδοχών σε ημερήσια βάση κατ' αναλογία προς τις αποδοχές που καταβάλλονται στον επαγγελματία δικαστικό λειτουργό).
- 35 Αντιθέτως, αμφισβητεί κατά πόσον συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η εθνική ρύθμιση σχετικά με τους όρους απασχόλησης, κατά το μέρος που αποκλείει πλήρως τους επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς από κάθε δικαίωμα άδειας μετ' αποδοχών, καθώς και από κάθε μορφή κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας (πρώτο προδικαστικό ερώτημα).
- 36 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει, αφενός, στη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 1[9] της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, και, αφετέρου, αναφέρεται στο γεγονός ότι οι

επίμαχες στην κύρια δίκη διατάξεις καταργήθηκαν με το decreto legislativo n. 116, Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (νομοθετικό διάταγμα 116 περί οργανικής μεταρρύθμισης του τιμητικού λειτουργήματος των επί θητεία δικαστικών λειτουργών και περί άλλων διατάξεων σχετικών με τους ειρηνοδίκες, καθώς και περί μεταβατικού καθεστώτος ισχύοντος για τους υπηρετούντες επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς, σε εκτέλεση του νόμου 57 της 28ης Απριλίου 2016), της 13ης Ιουλίου 2017.

- 37 Το εν λόγω decreto legislativo (νομοθετικό διάταγμα) αναγνωρίζει κοινωνική πρόνοια και προστασία στους επί θητεία δικαστικούς λειτουργούς, προβλέποντας τόσο δικαίωμα αποζημίωσης για την περίοδο των διακοπών κατά την οποία αναστέλλεται η άσκηση των δραστηριοτήτων όσο και υποχρεωτική κοινωνική πρόνοια και ασφάλιση κατά ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών. Τούτο, κατά το αιτούν δικαστήριο, θα μπορούσε να παράσχει ένα έγκυρο μέσο αποκατάστασης, για το μέλλον, ενός πραγματικού, αδικαιολόγητου, υπερβολικού και δυσανάλογου τρωτού σημείου της διατάξης που εξακολουθεί να έχει εφαρμογή, *ratione temporis*, στην κύρια δίκη.
- 38 Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, οι διατάξεις του εν λόγω decreto legislativo (νομοθετικού διατάγματος) θα μπορούσαν να εφαρμοστούν κατ' αναλογία στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 39 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η εθνική ρύθμιση σχετικά με τον αριθμό των διαδοχικών ανανεώσεων, σε μια κατάσταση κατά την οποία (i) η σχέση εργασίας που συνάπτει ο επί θητεία δικαστικός λειτουργός με τη διοίκηση της δικαιοσύνης είναι σχέση ορισμένου χρόνου η οποία δύναται να χαρακτηριστεί ως υπηρεσιακή σχέση και όχι ως σχέση εργασίας διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο και για την οποία προβλέπεται καθεστώς βασιζόμενο σε αρχική πράξη διορισμού και μία μόνο μεταγενέστερη παράταση της θητείας, και (ii) δεν προβλέπεται η επιβολή αποτρεπτικών προληπτικών μέτρων ή αποτελεσματικών κυρώσεων στη δημόσια διοίκηση, αντιθέτως δε, αποκλείεται η δυνατότητα μετατροπής της υπηρεσιακής σχέσης σε σχέση εργασίας αορίστου χρόνου διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα).
- 40 Ειδικότερα, η εν λόγω αμφιβολία αφορά επίσης τους λόγους που προέβαλε ο εθνικός νομοθέτης προς στήριξη των διαδοχικών παρατάσεων της θητείας, οι οποίες επικεντρώνονται στην ανάγκη να υλοποιηθεί η οργανική μεταρρύθμιση του τιμητικού λειτουργήματος των επί θητεία δικαστικών λειτουργών και να διασφαλιστεί εν τω μεταξύ η συνέχεια στην απονομή της δικαιοσύνης. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν οι λόγοι αυτοί μπορούν να χαρακτηριστούν ως αντικειμενικοί και διαφανείς λόγοι οι οποίοι εμπίπτουν στη διακριτική ευχέρεια των στόχων κοινωνικής πολιτικής των κρατών μελών και οι οποίοι μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρήση του μέσου της παράτασης.

- 41 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η πραγματική κατάσταση που μπορεί να δημιουργηθεί για τους επί τηρεία δικαστικούς λειτουργούς συνεπεία της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας θα μπορούσε επίσης να έχει επιφέρει ευνοϊκές αντισταθμιστικές συνέπειες στη νομική τους κατάσταση, δεδομένου ότι έχουν επωφεληθεί διαχρονικά από την κατ' ουσίαν αυτόματη παράταση της άσκησης των καθηκόντων τους.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ